

A photograph of a woman in a white t-shirt leaning over and placing her hands on the shoulders of three women sitting in a row. They are outdoors in a rural setting with tall grass and trees in the background. The woman being comforted is wearing a blue and white patterned top and a beaded necklace. The other two women are wearing colorful patterned dresses.

kerk
in actie

Samen in actie

VOOR KWANDA

TRAUMA EN VERZOENING

BOUWEN AAN EEN STERKE SAMENLEVING

HET VERLEDEN DOET PIJN, MAAR RWANDA WIL VOORUIT

Een groen, vruchtbaar land waar tropische gewassen weelderig groeien. Schone straten, toekomstplannen, en een groeiende economie. Op het eerste gezicht gaat het Rwanda voor de wind. Tegelijkertijd heeft het land ook diepe wonden van de genocide in 1994. Toen vond een gruwelijke slachting plaats: in 100 dagen tijd werden tussen een half en één miljoen mensen vermoord. Hutu-milities trokken door het land om Tutsi's te vermoorden. Ook gematigde Hutu's en Twa kwamen om het leven.

Voor Rwanda is het enorm belangrijk om deze gruwelijkheden te herdenken en ervan te leren. Door het hele land zijn monumenten te vinden, jaarlijks is er een landelijke herdenking, en door de maandelijkse klus- en opruimdag in de eigen dorpen en wijken versterken Rwandezes hun gemeenschapsgevoel.

Maar de genocide heeft blijvende sporen getrokken. Want als je buurman je kind of je man heeft vermoord, hoe ga je dan samen verder in één dorp? Het kost veel tijd en aandacht om de trauma's te helen en weer goed met elkaar te kunnen samenleven. Ook armoede en werkloosheid zijn grote uitdagingen voor Rwanda, vooral op het platteland. Tweederde van de bevolking is jonger dan 30 jaar. Voor veel kinderen en jongeren ligt een uitzichtloze toekomst op de loer. De houding van Rwandezes is echter vastbesloten: ze willen vooruit.

kerk
in actie

Dit minimagazine een uitgave van:

Kerk in Actie | Postbus 456 | 3500 AL Utrecht

Tel. (030) 880 14 56 | E-mail: info@kerkinactie.nl

Website: www.kerkinactie.nl

Bankrekening: NL89 ABNA 0457 457 457

Redactie: Marusja Aangeenbrug, Florette Koning

Vormgeving: Robin Sala (Ontwerpkamer)

Fotografie: D Image, Rwanda

Drukwerk: MMC Print

C023-7218

Wat doet Kerk in Actie in Rwanda?

Protestants Nederland heeft al 60 jaar banden met Rwanda. Kerk in Actie werkt samen met de Presbyteriaanse Kerk en met partnerorganisaties in het land. Zij zetten zich op allerlei plekken in Rwanda in voor verzoening tussen daders en overlevenden van de genocide. Op het platteland is aandacht voor het bestrijden van armoede en ondervoeding, en kwetsbare kinderen en jongeren krijgen de kans op een betere toekomst.

MEER LEZEN: KERKINACTIE.NL/RWANDA

RWANDA

Cijfers en weetjes

OPPERVLAKTE

26.338 km²

AANTAL INWONERS

14 miljoen (met 470 inwoners per km² een van de meest dichtbevolkte landen ter wereld)

HOOFDSTAD

Kigali

TAAL

Kinyarwanda, Engels, Frans en Swahili

RELIGIE

Rooms-katholiek (57%), protestant (37%), islam (5%).

BELANGRIJKSTE BRON VAN INKOMEN

Landbouw, toerisme, diensten, export van koffie en thee, mijnbouw.

LIGGING EN KLIMAAT

Rwanda ligt tussen Centraal- en Oost-Afrika, ingesloten door Tanzania, Uganda, Burundi en de Democratische Republiek Congo. Doordat het net onder de evenaar ligt, blijft de temperatuur het hele jaar tussen 20 en 28 graden. Tijdens de twee regenseizoenen (maart-mei en oktober-november) valt er gemiddeld 110-200 mm per maand.

VRUCHTBAAR LAND

Rwanda is tropisch groen en heuvelachtig, de bijnaam luidt 'land van 1000 heuvels'. De hoogste berg Mount Karisimbi (4.507m) grenst aan de Democratische Republiek Congo. Rwanda heeft vijf vulkanen, regenwouden, 23 meren en talloze rivieren.

TOERISME

Populair onder toeristen zijn het regenwoud langs de grens met de Democratische Republiek Congo om berggorilla's te spotten en het Kivumeer. In het zuiden en oosten van het land zijn wildparken.

SAMEN ZOEKEN NAAR VERZOENING

Als de buurman je kinderen of je man heeft vermoord, kun je hem dan ooit vergeven? De pijn van de genocide in 1994 is nooit ver weg. De Presbyteriaanse kerk heeft verzoeningsgroepen opgezet. "Mensen moeten weer heel worden."

Als Julienne Mukabandora (53) haar verhaal vertelt, valt ze af en toe stil. "Ik was 24 toen de genocide begon. Mijn man en ik konden allebei vluchten, slechts vier mensen van mijn familie overleefden het." Ze is lid van een verzoeningsgroep in Gihinga die maandelijks praat over schuld en schaamte, vergeving en verzoening. Aan het begin van een van de bijeenkomsten steekt ze een kaars aan, als teken van hoop. Ze weet dat samenleven moeilijk is, maar ze wil er graag aan werken. "Ik heb al veel trainingen gevolgd over heelheid en eenheid en ik heb samengewerkt met ouders."

Ook Elias Macumi (45) is lid van de verzoeningsgroep. In 1994 ging hij als 15-jarige jongen in zijn dorp de huizen langs om mensen te vermoorden, opgehitst door de aanvoerders van de genocide. "Ik kan niet eens precies vertellen waarom ik het deed", vertelt hij beschaamd. "Ik volgde anderen." Hij heeft een gevangenisstraf van tien jaar uitgezeten. Inmiddels woont hij alweer jaren in het dorp. Makkelijk vindt hij dat niet altijd. "Mijn hart is gebroken door wat ik heb gedaan. We hebben een afschuwelijke misdaad begaan." Hij vindt het belangrijk om in harmonie te kunnen leven, niet alleen met anderen, maar ook met zichzelf.

"Mensen moeten weer heel worden", vult Julienne aan. "Als ik niet vergeef, hoe kan God mij dan vergeven? Vergeving geeft bovendien verlichting. Verzoening is een lang proces, ook in onze groep. Mensen schamen zich voor wat ze gedaan hebben. Sommigen zijn nog niet klaar om zich open te stellen."

MEER LEZEN? KERKINACTIE.NL/KERKRWANDA

KANSEN VOOR KINDEREN EN JONGEREN

1 De Presbyteriaanse Kerk heeft vakopleidingen zodat jongeren kunnen werken aan hun toekomst. Natuurkundeleraar Jacques Ntaki Ruti Mana (25) leert jongeren in Mwirute bijvoorbeeld om zeep te maken en te verkopen.

2 In Nyimirama krijgen jongeren naailes. Zij kunnen van huis uit hun eigen bedrijfje opstarten.

3 Leren lassen is waardevol voor jongeren die in dienst willen bij een bouwbedrijf.

4 Dankzij een training van de Presbyteriaanse Kerk heeft Olive Nyinaruxuendo nu haar eigen kapperszaak.

MEER LEZEN OVER RELO? KERKINACTIE.NL/STRIPBOEKRWANDA

5 Dankzij leerzame stripboeken van RELO leren kinderen beter te lezen én komen ze meer te weten over belangrijke onderwerpen. Boeken scherp je geest, en dat vindt Viateur Ndikumana, een van de oprichters, belangrijk voor Rwanda. "Als kinderen een cultuur van lezen en schrijven meekrijgen, leren ze kritisch nadenken."

6 Geovanis Tuyizere (13) uit Gikonko is blij met de stripboeken die ze van haar juf krijgt. "Ik leer veel nieuwe dingen, vooral over kinderrechten. Later wil ik meehelpen met het beschermen van kinderrechten."

DIACONESSEN PAKKEN ondervoeding aan

In het westen van het land, in de regio Rugabano, is ondervoeding een groot probleem. De zusters diaconessen geven trainingen zodat mensen dit zelf kunnen aanpakken.

“We kunnen amper zelf voedsel verbouwen.” Clemence Yadufashiye (27) wijst naar een heel klein stuk grond naast haar huisje. Ze woont daar met haar man en twee kinderen. Elke dag is het een uitdaging om voldoende voedsel bij elkaar te brengen. Haar man werkt af en toe voor een theeplantage. “Hij moet veel sjouwen, het is zwaar, en hij kan er niet elke dag werken.” Clemence volgt bij de diaconessen een training over gezonde voeding.

Deze zusters zetten zich vanuit de stad Rubengera in voor het westen van Rwanda. Rwanda is groen en vruchtbaar, maar dat “is niet genoeg om ondervoeding tegen te gaan”, legt zuster Marie-Louise Niyonsenga uit, leider van de 42 zusters. In het dichtbevolkte land leven veel mensen in armoede. “Sommige mensen hebben geen eigen land om groenten te verbouwen, en vaak weten ze ook niet wat gezonde voeding is.”

Tijdens de training leren ze om gezonde maaltijden klaar te maken, ziektes te voorkomen en samen te werken in spaargroepen. In deze groepen leggen alle deelnemers wekelijks een klein bedrag in. Wie geld nodig heeft, krijgt een bedrag te leen. De rest van het geld komt op een bankrekening en wordt later verdeeld. Clemence wil graag nieuwe vaardigheden leren. “Mijn droom is dat mijn gezin een goed leven kan hebben en dat mijn kinderen kunnen studeren.” ●

MEER LEZEN: [KERKINACTIE.NL/ZUSTERSRWANDA](https://kerkinactie.nl/zustersrwanda)

ONDERSTEUNING VOOR KWETSBARE KINDEREN MET HIV

Marie Louise Mukamne (41) van de Association Mwana Ukundwa (AMU) gaat op huisbezoek bij Mariya José (13) en haar moeder Venantie (55). Beiden hebben hiv. AMU ondersteunt kwetsbare kinderen en helpt hun ouders om een zelfstandig leven op te bouwen. Kinderen krijgen onderwijs, ouders nemen deel aan zelfhulpgroepen waar ze leren sparen en investeren en elkaar ondersteunen. Mariya José en haar moeder leefden in armoede voordat ze met AMU in contact kwamen. “Ze hadden een heel zwakke gezondheid”, herinnert Marie Louise zich. “Moeder Venantie werd lid van een zelfhulpgroep, en we hielpen haar om sterker te worden.” Haar dochter gaat nu naar school, ze hebben een eigen huis en Venantie verkoopt haar eigen avocado's en bananen op de markt.

MEER LEZEN OVER AMU?

[KERKINACTIE.NL/KINDERENRWANDA](https://kerkinactie.nl/kinderenrwanda)

BETER OF BETER AF

De wereld zou beter af zijn
als mensen probeerden beter te worden.
En mensen zouden beter worden
als ze ophielden te proberen om beter af te zijn.

Want als iedereen probeert
beter af te zijn,
is niemand beter af.
Maar als iedereen probeert beter te worden,
is iedereen beter af.

Iedereen zou rijk zijn
als niemand probeerde rijker te worden.
En niemand zou arm zijn
als iedereen probeerde de armste te zijn.

En iedereen zou zijn
wat hij zou moeten zijn
als iedereen probeerde te zijn
wat hij wilde dat de ander was.

Peter Maurin, uit Medemens 4

Protestantse
Kerk